

РЕШЕНИЕ

№ 27928

гр. София, 10.07.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 36 състав, в
публично заседание на 16.04.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Наташа Николова

при участието на секретаря Виктория Вълчанова, като разгледа дело номер **13020** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/ във връзка с чл. 10, ал. 6 от Закона за семейните помощи за деца /ЗСПД/.
Образувано е по жалба на Н. И. М. А., гражданка на С., [дата на раждане], чрез адв. В. В. П. – САК, срещу Заповед № ЗСПД/Д-С-СК/7253/02.12.2025 г., издадена от Р. П. В. – началник отдел „СЗ“ в Дирекция „Социално подпомагане“ – С. към Агенция за социално подпомагане.
В жалбата се поддържа, че оспорената заповед е незаконосъобразна като постановена в нарушение на материалния закон и при несъответствие с целта на закона. Твърди се, че административният орган неправилно е приел, че жалбоподателката няма право на претендираната помощ единствено поради обстоятелството, че не е български гражданин и че не е налице международна спогодба между Република България и Сирийската арабска република относно изплащането на семейни помощи за деца. Излагат се доводи, че разпоредбата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД следва да бъде тълкувана в съответствие с Конституцията на Република България, ратифицираните международни договори, както и с правото на Европейския съюз. Посочва се, че чужденците, пребиваващи на територията на страната, се ползват с всички права, освен тези, за които изрично се изисква българско гражданство. Навеждат се аргументи относно приложението на чл. 32 от Закона за убежището и бежанците, както и на разпоредбите на Директива 2004/83/ЕО и Директива 2011/95/ЕС относно статута и правата на лицата, получили международна закрила. Поддържа се, че семейните помощи за деца представляват форма на социално подпомагане, която попада в обхвата на гарантираното от европейското право равнопоставено третиране. Позовава се практика на административните съдилища по сходни случаи, в която се приема, че откази за предоставяне на семейни помощи, мотивирани единствено с липсата на международен договор

между България и държавата на произход на чуждия гражданин, са незаконосъобразни, когато не е изследвано правното положение на лицето и приложимото европейско право. Моли за отмяна на заповедта като незаконосъобразна и присъждане на разноски по реда на чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата /ЗА/.

В съдебно заседание редовно призована Н. И. М. А. не се явява и не се представлява.

Ответникът – Директорът на Дирекция „Социално подпомагане“ – С. към Агенция за социално подпомагане, редовно призован, не изразява становище по жалбата и не изпраща представител в съдебно заседание.

Софийска градска прокуратура, редовно уведомена, не изпраща представител и не взема становище по жалбата.

Съдът, след като обсъди доводите на страните и прецени събраните по делото доказателства, приема за установено от фактическа страна следното:

От представената по делото административна преписка се установява, че Н. И. М. А. е подала заявление-декларация с вх. № ЗСПД/Д-С-СК/7253 от 28.11.2025 г. до Дирекция „Социално подпомагане“ – С. за отпускане на месечна помощ по чл. 8, ал. 1 от ЗСПД – месечна помощ за отглеждане на дете до една година от неосигурена майка. В заявлението е посочено, че жалбоподателката е майка на детето А. Д. Х., родено на 02.07.2025 г.

След разглеждане на заявлението е издадена Заповед № ЗСПД/Д-С-СК/7253/02.12.2025 г. от служител на Дирекция „Социално подпомагане“ – С., с която е отказано отпускането на исканата месечна помощ. Като фактически и правни основания за отказа административният орган е посочил разпоредбата на чл. 3, т. 3 и т. 5 от ЗСПД, като е приел, че детето не е български гражданин и че членовете на семейството са граждани на държава, с която Република България няма сключена спогодба за изплащане на семейни помощи за деца. От съдържанието на административния акт се установява, че органът е основал отказа си единствено на гражданството на жалбоподателката и детето и на липсата на международен договор, без да извърши проверка относно всички относими към случая обстоятелства, включително относно вида на пребиваване на жалбоподателката, евентуално наличие на предоставена международна закрила или други основания за равнопоставен достъп до системата на семейните помощи.

По делото е приета административната преписка по издаване на оспорения административен акт.

При така установената фактическа обстановка, съдът прави следните правни изводи:

Жалбата е подадена чрез административния орган, в преклузивния срок по чл. 149, ал. 1 от АПК, подадена е от надлежна страна по чл. 147, ал. 1 от АПК, срещу подлежащ на оспорване административен акт и е допустима.

По същество, същата е основателна по следните съображения:

Съгласно чл. 168 от АПК при разглеждане на жалби срещу административни актове съдът не се ограничава само с обсъждане на основанията, посочени от оспорващия, а е длъжен въз основа на представените от страните доказателства да провери законосъобразността на обжалвания административен акт на всички основания по чл. 146 - дали актът е издаден от компетентен орган, в предвидената от закона форма, при спазване на материалния и процесуалния закон и в съответствие с целта на закона.

Съгласно разпоредбата на чл. 10, ал. 4 от ЗСПД във връзка с чл. 10, ал. 5 от ЗСПД, отпускането на семейни помощи за деца или отказа за отпускането им се извършва със заповед на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ или упълномощено от него лице. Обжалваната заповед е издадена от материално и териториално компетентен орган - Р. П. В. – началник отдел „СЗ“ в Дирекция „Социално подпомагане“ – С., видно от приложената Заповед № 2201-РД01-

0046/03.11.2023 г., в рамките на възложените му със ЗСПД и ППЗСПД правомощия, при спазване на законовите изисквания за форма и съдържание, при липса на допуснати съществени нарушения на административнопроизводствените правила.

Отказът за отпускане на месечна помощ за отглеждане на дете до навършване на една година по чл. 8, ал. 1 от Закона за семейните помощи за деца е постановен при неправилно приложение на материалния закон и при несъобразяване с целта на закона.

Административният орган е основал отказа си единствено на разпоредбите на чл. 3, т. 3 и т. 5 от ЗСПД, като е приел, че детето не е български гражданин и че между Република България и държавата по произход не е налице международен договор или спогодба за изплащане на семейни помощи за деца. Това тълкуване на закона е неправилно и противоречи на систематичното тълкуване на относимата правна уредба.

Разпоредбата на чл. 3 от ЗСПД определя лицата, които могат да бъдат носители на правото на семейни помощи за деца, като при тълкуването ѝ следва да се отчете не само нейният буквален текст, но и всички относими норми от националното и европейското право, уреждащи правното положение на чужденците, пребиваващи на територията на Република България.

Съгласно чл. 26, ал. 2 от Конституцията на Република България, чужденците, които пребивават в страната, се ползват с всички права и носят всички задължения съгласно Конституцията, законите и ратифицираните международни договори, с изключение на правата и задълженията, за които Конституцията или закон изискват българско гражданство. Следователно самото обстоятелство, че едно лице е чужд гражданин, не представлява самостоятелно и достатъчно основание за изключването му от приложното поле на социалното законодателство.

В тази връзка следва да бъде съобразено, че правото на семейни помощи за деца представлява форма на социално подпомагане, насочена към защита на детето и подпомагане на неговото отглеждане, като водещ следва да бъде интересът на детето, а не неговият произход или гражданство. Съгласно чл. 2 от Конвенцията на ООН за правата на детето, ратифицирана и влязла в сила за Република България, държавите – страни по Конвенцията, зачитат и осигуряват правата, предвидени в нея, на всяко дете в рамките на своята юрисдикция без каквато и да е дискриминация, независимо от национален произход, гражданство или друг статут на детето или неговите родители.

Следователно при прилагане на разпоредбите на Закона за семейните помощи за деца административният орган е бил длъжен да извърши задълбочена преценка на всички относими обстоятелства, а не формално да откаже предоставянето на помощта единствено въз основа на липсата на международна спогодба.

На следващо място, следва да се отчете, че разпоредбата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД не може да бъде тълкувана изолирано от специалната нормативна уредба относно положението на чужденците, получили закрила на територията на Република България. Съгласно чл. 32 от Закона за убежището и бежанците лицата, получили международна закрила, се ползват с определени права и гаранции, съобразени със стандартите на международното и европейското право. Макар ЗСПД да не съдържа изрична отделна регламентация за всички категории чужденци, получили закрила, липсата на такава специална норма не може да се тълкува като автоматично изключване от достъп до семейни помощи, когато общият режим на закона и международните стандарти сочат обратното.

В тази връзка следва да се съобразят и разпоредбите на Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно стандартите за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, единния статут на бежанците или лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и

съдържанието на предоставената закрила. Съгласно чл. 29, § 1 от Директива 2011/95/ЕС държавите членки гарантират, че лицата, на които е предоставена международна закрила, получават в държавата членка, предоставила тази закрила, необходимото социално подпомагане при условия, равностойни на тези, предвидени за гражданите на тази държава.

В т. 45 от преамбюла на Директивата е посочено, че с цел да се избегнат социални затруднения следва да бъде осигурена адекватна социална помощ и средства за издръжка на лицата, получили международна закрила, без дискриминация в контекста на социалното подпомагане. Сред посочените основни обезщетения са и семейните помощи за деца.

Същият принцип е заложен и в Директива 2004/83/ЕО, съгласно която държавите членки следва да гарантират достъп до необходимото социално подпомагане за лицата, получили международна закрила, при условия, равностойни на тези за гражданите на съответната държава.

Следователно прилагането на чл. 3, т. 5 от ЗСПД следва да бъде извършвано в съответствие с принципа на съответстващо тълкуване на националното право с правото на Европейския съюз. Административният орган не може да се ограничи до формалното установяване на липса на международна спогодба, без да изследва всички относими правни основания, които могат да обосноват право на семейна помощ.

В конкретния случай административният орган не е извършил такава цялостна преценка, а е постановил отказ единствено въз основа на гражданството на детето и липсата на двустранен международен договор. По този начин е приложил неправилно материалния закон и е достигнал до незаконосъобразен краен резултат.

Поради изложеното Заповед № ЗСПД/Д-С-СК/7253/02.12.2025 г. следва да бъде отменена като незаконосъобразна, а административната преписка да бъде върната на компетентния административен орган за ново произнасяне по заявлението за отпускане на месечна помощ по чл. 8, ал. 1 от ЗСПД при съобразяване на дадените от съда задължителни указания по тълкуването и прилагането на закона.

С оглед изхода на делото и на основание чл. 143, ал. 1 от АПК, в полза на процесуалния представител на жалбоподателя по реда на чл. 38, ал. 2 във вр. с чл. 38, ал. 1, т. 2 и т. 3 от Закона за адвокатурата следва да се присъдят направените в производството разноски в минималния размер, предвиден в чл. 8 от Наредба № 1 от 09.07.2004 г. за възнаграждения за адвокатска работа. Приложено е адвокатско пълномощно и договор за правна помощ и съдействие от 05.12.2025 г., от който е видно, че на жалбоподателя се предоставя правна помощ на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 от ЗА. Правото на адвоката да окаже правна помощ на лице по чл. 38, ал. 1, т. 2 от ЗА е установено със закон и в случаите, когато в съдебното производство насрещната страна дължи разноски, съгласно чл. 38, ал. 2 от ЗА адвокатът, оказал на страната безплатна правна помощ, има право на адвокатско възнаграждение в размер, определен от съда, но не по-нисък от предвидения в Наредбата по чл. 36, ал. 2. За да упражни правото си, адвокатът следва да представи сключен със страната договор за правна защита и съдействие, в който да посочи, че помощта се осъществява безплатно на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 от ЗА. В конкретния случай посочените предпоставки са налице, поради което Агенцията за социално подпомагане – юридическото лице, в чиято структура е органът-ответник следва да бъде осъдена да заплати на адв. В. П. разноски в размер на 511,29 евро, определени на основание чл. 38, ал. 2 от ЗА във връзка с чл. 8, ал. 3 от Наредба № 1 от 09.07.2004 г. за възнаграждения за адвокатска работа.

По изложените съображения и на основание чл. 173, ал. 2 от АПК Административен съд София - град, III отделение, 36-ти състав,

Р Е Ш И:

ОТМЕНЯ Заповед № ЗСПД/Д-С-СК/7253/02.12.2025 г., издадена от началник отдел „СЗ“ на Дирекция „Социално подпомагане“ – С. към Агенция за социално подпомагане, с която е отказано отпускането на месечна помощ по чл. 8, ал. 1 от Закона за семейните помощи за деца.

ИЗПРАЩА административната преписка на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – С. за ново произнасяне по заявление-декларация № ЗСПД/Д-С-СК/7253/28.11.2025 г., подадено от Н. М. А. И., при съобразяване на дадените в настоящото решение указания по тълкуването и прилагането на закона.

ОСЪЖДА Дирекция „Социално подпомагане“ – С. да заплати на адв. В. В. П. – САК, личен № [ЕГН], Софийска адвокатска колегия, сумата в размер на 511,29 (петстотин и единадесет евро и двадесет и девет евроцента) евро, представляваща адвокатско възнаграждение, определено по реда на чл. 38, ал. 2 от ЗА.

Решението е окончателно и не подлежи на обжалване на основание чл. 10, ал. 6, изр. второ от Закона за семейни помощи за деца.

СЪДИЯ: